

mor expressed on numerous occasions and appropriately so; a desire to share the delight of new discoveries, to offer sympathy in times of disappointment, to avoid anger; to listen attentively to the views of others). I witnessed and shared his delight in meeting a number of amateur coleopterists in western Canada, and appreciated the respect that he accorded them for the quality and quantity of their knowledge and insights gained under less than ideal circumstances.

Studies in the entomological collections of the North American museums brought him in contact with the professional systematists of this continent, and with many he formed lasting friendships. And, he delighted in meeting students, and in sharing his experiences with them. When he departed from an institution, he left behind well determined collections of Carabidae, and a wealth of good will.

Although he was accorded international re-

cognition for his achievements, Carl remained modest, and retained his interest in gathering fresh data to shed new light on old but unsolved problems.

Carl Lindroth was a superb systematic biologist and as fine a human being as I have had the good fortune to know. For us North Americans, his publications will continue to provide guidance in our systematic work. For me, my memories of him will provide inspiration and pleasure until my own life ends.

We – your friends and colleagues – are grateful, Carl Hildebrand Lindroth, for the privilege we enjoyed in knowing you, and in sharing part of your life. Though we shall miss you, what you have left for us and what we have learned from you make it possible to accept with equanimity your abrupt departure. *Pax tecum.*

George E. Ball

Människan bakom verket

När Carl H. Lindroth 1951 kom till Lund som professor i entomologi, nåddes ett mål som han länge strävat efter. Sedan skolåldern intresserad av insekter inriktade han sig tidigt på en akademisk karriär. Men det stöd han fick av studieårens professorer i zoologi var ringa eller intet. I Stockholm smålog Nils Holmgren överseende åt Carls intressen – ”det är kandidaten som samlar fjärilar, tror jag” – och talade varmt för fiskarnas kranieutveckling, ett fält där professorn bildat skola. Efter ämbetsexamen fortsatte Carl sina studier i Uppsala, där Sven Petrus Ekman var verksam – en flitig och känd faunautforskare och djurgeograf. Fältarbetet för Carls doktorsavhandling om Islands insektsfauna gav ett rikt material, men Ekmans metod kom knappast till användning vare sig vid insamlingen eller analys. När manuskriptet till avhandlingen var klart, överräcktes det förväntansfullt till ämnesrepresentanten. Efter veckor av väntan återfick Carl det. Förutom några formella påpekanden var enda kommentaren en hänvisning till en skrift av Einar Lönnberg (1898), vilken Carl pliktskyldigast införde. Fakultetsopponenten Douglas Melin brukade inte spara på krutet: respondenten fick lida mycken smälek för tillägget.

Avhandlingen gav inte den väntade docenturen. Möjligheterna att efter förvärvat doktorsgrad försörja sig vid universiteten var då än mindre än i dag. Efter ett kort mellanspel vid den tidens växtskyddsanstalt började Carl sin långa vandring som lärare vid de svenska läroverken.

Under 18 år var Carl lärare – utan att ge avkall på sin föresats att forska för att bli forskare. Förvisso satte lärargärningen gränser för hans forskning: tyngdpunkten låg länge vid systematik och faunistik, arbetsuppgifter som inte krävde fasta program utan kunde utföras på lediga stunder och som heller inte tog större ekonomiska resurser i anspråk. Men åren som läroverkslärare gav honom också möjlighet att utveckla talanger som blev en stor tillgång för honom i hans senare verksamhet som akademisk forskare och lärare. Med stark vilja och en sträng arbetsdisciplin genomförde han sin forskning, jämsides med andra arbetsuppgifter, en stor korrespondens och sociala engagemang. Han fick med tiden en ovanlig förmåga att arbeta koncentrerat och ostört även i en orolig omgivning: en talang som – föreföll det mig – utvecklades inte minst i hans stora och livliga familj. Han tillägnade sig den breda och djupa kunskap, som utmärkte en

gången tids biologilektorer. Han blev en briljant föreläsare: klar och tydlig, med stor förmåga att fånga åhörarna genom formell elegans (där fyndiga och drastiska formuleringar ingalunda var bannlysta) och genom att skickligt levandegöra det material han beskrev. Han komplicerade aldrig ett enkelt förlopp och lyckades alltid analysera ett komplicerat förlopp så att även svenska folket tyckte sig bli delaktigt i stor vetenskaplig sanning. Han föreläste alltid utan manuskript och höll trots detta utsatt tid – vid radioföredrag en väsentlig detalj.

Åren som läroverkslärare ville Carl inte se som "förlorade år". De hade gett mycket både mänskligt och för hans utveckling som forskare. När Carl H. Lindroth 1951 kom till Lund som förste (och siste) innehavare av den ordinarie professuren i entomologi var han ingen okänd storhet. Han hade en mäktig och högt värderad vetenskaplig produktion bakom sig, han var bekant med och uppskattad av större delen av Nordens aktiva entomologer och hade som sekreterare lett Entomologiska Föreningen i Stockholm till en rik blomstring. Han mottogs öppet och med stora famnen av institutionen i Lund. Dess prefekt Bertil Hanström hälsade välkommen och framhöll de stora förväntningar vi alla hade inför vår nye medarbetare bakom mottot "Die Wissenschaft ist das grosse Abenteuer". Men denna Carls deklARATION i tredje volymen av Die Fennoskandischen Carabidae (1949) är dubbelbottnad. Vetenskapen är förvisso en lockande men också en svärfångad musa. För Carl hade det inneburit i det närmaste 30 års arbete och en usel ekonomi för att få en forskartjänst, vilket onekligen visar hur äventyrlig banan är. Den dåliga ekonomin var skulder efter tryckningen av hans monumentala carabidverk, vilka plågade Carl i åtskilliga år, tills naturvetenskapliga forskningsrådet till slut lyfte undan bördan.

De första åren i Lund var intensiva. Äntligen hade han sin tid till forskningen, som fyllde dagarna. Nätterna reserverades för den stora och snabbt växande vänkretsen. Carl var en sällskapsmänniska som få och stordes aldrig av att solen stack i ögonen vid sänggåendet. Han satsade alltid helt och fullt sin personlighet och strödde givmilt historier, kommentarer och analyser kring sig med samma intensitet, oberoende av om det serverades brännvin och gurka eller en lukullisk festmåltid. Han hade ett mycket stort personintresse och i den trängre vänkretsen var

världens entomologer ofta föremål för debatt. Carl var en antipatiernas och sympatiernas man. Lika viktig som den över jorden spridda vänkretsen var för arbete och trivsel, lika betydelselös och ointressant var den (lilla) grupp som stod utanför. Kanske fanns ett samband med Carls fasta livstro och stabila värderingar. Med oförändrad lyskraft genom åren strålade på musikens, konstens och vetenskapens himmel ett antal fixstjärnor – av vilka två var Beethoven och Darwin – lika mycket på grund av personlig förträfflighet som i egenskap av idé- och kulturskapande giganter.

Carl hade en enastående förmåga att göra ramen kring alla aktiviteter attraktiva. Entomologiska Sällskapet i Lund – mötesplats för fackfolk och amatörer – blomstrade som aldrig förr. Raden av skickliga amatörer – Benander, Burrau, Ringdahl, Rydén och deras yngre gelikar – omhuldades. Entomologiska avdelningens vårutflykt var inte bara en exkursion för naturstudier och insamling; den blev en backanalisk kostymfest på skånska gästgivargårdar, där Carl ena gången lyste som Carolus Linnaeus och den andra förundrade de bönder som tittade in i stugan genom att uppträda som professor decrepitus. Och Lungfiskens Sång framfördes med bravur; denna lätta drift med "Charles Darwins kända utvecklings-teori" ur ett skolspex, där lungfisken med några ryckningar och ett sista pip dör på scenen, sedan lungorna låtit vänta på sig. Något ändrades livsstilen med tiden; dels blev vi äldre, dels blev Carl efter talrika framträdanden i radio och TV en känd person.

Carl innehade sin professur under en tid, då stora förändringar ägde rum inom skolväsende och universitet. Han kommenterade dessa förändringar och ställde gärna upp för att behandla eller belysa fördelar och nackdelar. Men han önskade inte ta del i det mödosamma arbetet i offentliga utredningar eller hos myndigheter. Förvisso hände det i dessa sammanhang att han briljerade med en starkt konservativ inställning (exempelvis i undervisnings- och skolfrågor: "Jag är en gammal reaktionär"), men mången gång intog han en negativ inställning av den enkla anledningen att han ville ha arbetsro och uppfattade förändringarna som improduktiva: "Du vill ha ordning och reda i allt, men jag trivs som det är".

Företeelser som demokratisering och förenklade regler för disputation hade hans gillande,

lika väl som han var en vän av självständighet och eget ansvar. Men förändringar som drabbade kunskapsnivån och forskningens standard opponerade han kraftigt emot.

Hans tro på människorna och tilltro till eleverns förmåga var stor, alltför stor, menade han ibland. Det var mycket få av hans vänner som fick del av hans bekymmer eller hans tankar inför svåra beslut. För andra skymtade de på sin höjd i den narspegel han som gammal god historieberättare älskade att hålla fram för att belysa egna eller andras piruetter.

Som forskare var Carl unik. Hans produktion är värdig och kan mäta sig med det gångna århundradets stora svenska naturforskare. En orsak till hans förmåga att producera välavvägda volymer kring stora problem var hans metod att utestänga vad han ansåg irrelevant. Det gällde inte bara störningar i den omedelbara omgivningen, det gällde också valet av material i fält, bearbetningen i laboratoriet och analysen vid skrivbordet. Detta hindrade inte att han forskade på bred front. Men det slutliga syftet var detsamma: att belysa mekanismerna bakom organismernas spridning och erövring av ny ter-

räng. Härför behövdes en fast systematisk grund, kunskap om arternas spridningsmedel och deras reaktioner i en föränderlig miljö samt kunskap om växt- och djurvärldens historia. Flera av frågorna låter sig lättast studera på öar och det är inte en slump att Carls stora forskningsinsats inramas av arbeten om Islands djurvärld. Den briljante systematikerns skrifter uppskattades förvisso och resultaten är av bestående värde, men Carls insatser för den vetenskapliga metodens utveckling ligger inom biogeografien. I motsats till det stora flertalet föregångare och samtida lämnade han teorierna och den torra karteringen för att avlocka naturen dess hemlighet i fältet.

Det sägs att många, kanske alla, professorer i en nu svunnen tid var original. I vår tid skiljer sig professorerna inte från övriga medborgare. Men Carl H. Lindroth var ett undantag. Han var originell som forskare och person. Han var en stor och mångsidigt begåvad människa, som i kraft härav kunde spela ut ett brett register till glädje för sin samtid.

Per Brinck

Carl H. Lindroths kontakter med Finland

Budskapet om Carl H. Lindroths död väckte stor förstämning och sorg i Finland. Carls personlighet hade kommit att framstå som en symbol för de band som förenar entomologerna i Finland med dem i övriga Norden. Ingen annan skandinavisk entomolog var så väl förtrogen med vårt land, ingen hade så många personligen bekanta kolleger, ingen förenades med så många vänskapsband till Finland som Carl.

Som ivrig koleopterolog hade Carl redan i ungdomens dagar många förbindelser med kolleger i Finland. Men de fördjupade kontakterna, som i många fall växte ut till en sann vänskap, knöts i mitten av 1930-talet då Carl i flera veckors tid vistades i Helsingfors. Som ett led i förstudierna för det stora arbetet om de fennoskandiska carabiderna genomgick han jordlöparmaterialet i Entomologiska museets och alla privatentomologers samlingar. Carl hade redan tidigare blivit god vän med min far, Rolf Krogerus, och det

framstod givet att Carl under studietiden skulle bo i vårt hem. Jag minns bra dessa hektiska veckor, kännetecknade av intensivt arbete, av stimulerande samtal under otaliga bjudningar som drog ut till sent på nattkröken. Carl blev nämligen mycket populär bland de finländska entomologerna och man tävlade om att överbjuda varandra i gästfrihet – och Carl var ju inte den som först bröt upp från en nattlig samvaro i glada vänners lag. Från denna tid kom Carl att nära på betraktas som en fosterson i vår familj. Ofta återkommande, längre eller kortare besök i Finland och i det lindrothska hemmet, först i Djurs-holm och senare i Lund, fördjupade vänskapen som snart kom att omfatta alla de många medlemmarna i de båda familjerna.

Som oförglömliga framstår de nittio dagar år 1949 då vi tillsammans kamperade i tält i Newfoundlandsskogar och på den vindpinande öns kuster. Utom Carl var vi tre finländare, också